

(א) ויקרא י"ח, (ב) ויקרא י"ח, (ג) ויקרא י"ח, (ד) ויקרא י"ח, (ה) ויקרא י"ח, (ו) ויקרא י"ח, (ז) ויקרא י"ח, (ח) ויקרא י"ח, (ט) ויקרא י"ח, (י) ויקרא י"ח, (יא) ויקרא י"ח, (יב) ויקרא י"ח, (יג) ויקרא י"ח, (יד) ויקרא י"ח, (טו) ויקרא י"ח, (טז) ויקרא י"ח, (יז) ויקרא י"ח, (יח) ויקרא י"ח, (יט) ויקרא י"ח, (כ) ויקרא י"ח, (כא) ויקרא י"ח, (כב) ויקרא י"ח, (כג) ויקרא י"ח, (כד) ויקרא י"ח, (כה) ויקרא י"ח, (כו) ויקרא י"ח, (כז) ויקרא י"ח, (כח) ויקרא י"ח, (כט) ויקרא י"ח, (ל) ויקרא י"ח.

תורה אור השלם

1. ויקרא על המזבח בדבר יי' ויאמר מזבח מזבח בה אמר יי' והחן בן גולד לבית דוד יאשיהו שמו וְחָבֵב עֲלֶיךָ אֶת בְּהַמֵּי הַמִּזְבֹּחַת הַמִּקְדָּשִׁים עֲלֶיךָ וְעֲצָמוֹת אֲדָם יִשְׂרָאֵל עֲלֶיךָ: מלכים א יב ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נתן גט וכו' לאפקועי. ר"ב ע"ל דף כג ע"ב ד"ש לאו גנט ג"כ רק דהא אשמנתא: (ב) ד"ה וחליה וכו' לא מנעא כשאר יבם שכונם את יבמתו:

מוסף רש"י

שייך לשמו קודם ועל הסוטה. דקתא בלא ונסתרה, דהיא עליו בלא דלא יולד בעלה וגו' (קדושין סח.). קב ונקי. כלומר במקומות מועטות מוכיח במשנה, אבל נקי הוא, ששלכה מנוחו בבל מקום (נדרובין סב. ובניז' בכורות טג.) או: לא ליה ליה כהן כשאר מתיב לאת מה שאומר בפי' המדע נקי הוא שהלכה מנוחו לעולם (גיטין טו.). בהמצאה. משמע שיתב מתיי ככל עת (לקוח קה.). באספקלריא. מתיי שחוללת ציניהם לשבת המאורה. ממנה וז' שראוין בה ויש שניה מתייה ליה כל ק"ו ואין יעילן ליה ממש (שוכן סח.). ויחדר אמת. מתיי לו לכתיב בהמלא (ר"ה יח.).

הדרן עלך החולין

תום' חר מקבאי

דלא בעין שאר והכל מודים דקא' כהא אליבא דר' עקיבא דמתני' דבטי שאר קאמר ולירידיה אין הולד ממור ואפי' רבתיב לא תהיה לא מפרשין מנה דלא תפסי בהת קדושי' וללאו הוא דאת. והכי איתא בפי' הנישה (רבה) דהתייה וחתם זו דר"ע דאמר אין קידושי' תופסי' בחיביי לאוין אבל ח"כא אין ממור מחיביי לאוין האי תנא דר"מ הוא דאמר מחיביי לאוין דשאר הוי ממור מחיביי לאוין גרידי לא הוי ממור (ב) ורבנן דאמרין אין קידושי' תופסי' איכא למימר דרב תנא הוא ופליגי אי"נ אמר (ג) לך רב הונא אנא דאמר ביבמה בה"ג דתנין הוי את מקודשת לי ע"מ שיחלוץ לך יבמך וכו' אינה מקודשת אלא אם קדושי' תופסין ביבמה שאילו הוי קדושי' תופסין ביבמה לא הוי דבר שלא ב"ל. וס"ל לרב דלא מתוקמה התי' מתניתא כר"מ דהא לר"מ אדם מקנה דהשכ"ל כדתינא קונם שאינו עושה לפיך א"צ להפיר ר"מ אומר

החולין ליבמתו פרק רביעי יבמות

שני דורות. שנים שפוסקין לאדם בשעת לידתו: וזה מוסיפין לו. והאי אמלל לטון תוספת הוא: משנו הוסיפו לו. אלא שמתחלה היו רואים לפחות משני: **סדע.** שמתחלה כשולד נפסקו לו כל אמות תוספת: **שהרי נביא נחנבל.** בימי ירבעם שנים הרבה קודם הנה

בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ובשעת חלו של חזקיה עדיין לא נולד מנשה שממנו יאל יאשיהו הוי אומר בשעת חלו גזרו לפחות משני וכשזכה השלימו לו: **משנה שאינה לריבה.** דזיל קרי בי רב הוא עליה בחייה(א) שלא נאסרה אחותה אלא בחייה:

הדרן עלך החולין

רבן גמליאל אומר. סדר משנה זו שלא תטעה לשבש הגירסא שבספרים סדר יבם אחד ויבמה אחת מחלה מפרש דין גט וחליה וצ"ה שאחר מאמר ואח"כ מפרש דין מאמר וצ"ה וחליה שאחר הגט ואח"כ דין מאמר וגט וצ"ה שאחר החליה ואח"כ דין מאמר וגט וחליה שאחר הביאה וכן סדר יבם א' ושתי יבמות:

אין גט אחר גט. שתי יבמות לאדם אחד מאח אחד ונתן גט לו וגט לו או אינו אסור בקרובות שניה דאי קמא אהני הא פקעה זיקה דמרווייהו והוי כמגרש נכרית ואי קמא לא אהני למידיה בתרא נמי לא אהני והלכך לאו גרושתו היא. וכן שני יבמין ליבמה אחת ונתן זה גט זה גט האחרון אינו כלום ונתת בקרובותיה וטעמא כדפרישית: **ובא מאמר אחר מאמר.** בין ביבם אחד לשתי יבמות בין שני יבמים ליבמה אחת האחרון אינו כלום לפסול את הראשונה עליו ואינה לריבה הימנו גט ולא יאסר בקרובות השניה: **ולא צעילה אחר צעילה.** בא על זה וזו וזו וזו הוא או אחיו על כרתה בימת זנות בעלמא הוא גט אחר גט. דקמא לא דחה לגמרי הלכך אכתי איכא פלגא זיקה דהא צעיל חליה הלכך אהני בתרא והויא גרושתו ואסור בקרובותיה: **כ"ז.** לאו פלוגתא קאי אלא מלתא בצנפי נפשה היא וריבם אחד וריבמה אחת קאי והכי קאמר כ"ז דין יבם ויבמה והכי מפרש בגמ' (א): **לריבה הימנו חליה.** ואם רצה לנטוס לא יכנס דמיון דהתחיל בגירושין קיימא עליה בלא יבנה(א): **לריבה הימנו גט.** דחליה אפקעתה לזיקתה וצעי גט לאפקועי קדושין דליה דחליה לא מפקעת קדושין: **כ"ח וז' כמלוסה.** מפרש בגמרא(ב) אף זו כמלוסה: **נתן גט ועשה מאמר.** באותה יבמה עצמה אפי' ר"ג מודה דיש מאמר אחר הגט דמספקא ליה אי גט דחי אי לא ודלמא גט לא דחי ושהני מאמר יבמין זה וכ"ס לרבנן דלמרי גט דוחה קת' ומשייר קת' אהני מאמר למקמי שירא דגט ור"ך גט למאמר וחליה לזיקתו ויבמיו לא דמגט קמא קיימא עליה בלא יבנה: **נתן גט וצעל.** אסור לקיימה דקמה עליה בלא יבנה וצריכה גט לביאתו וחליה לזיקתו. גט לביאתו ואפילו לר' עקיבא דלמרי (ג) [לש"י:] אין קידושין תופסין בחיביי לאוין דהא הך מתני' כולה ר' עקיבא היא כדמפרש בגמ' (ד) הכא מודי דתפסי קידושי ביאה דגט לאו כחליה דמי (ה) לאפקועי כולה זיקה הלכך לא עמדה עליו בלאו גמור: **וחליה.** לזיקתו. ובגט לחודיה לא מפתרה (ו) (ז) [כמון] שאחר כונם את יבמתו שיכול לפוטרה בגט משום

דהוי ביאה פסולה משום גט קמא ולא קניא לגמרי: **אין לאחר חליה כלום.** ואפי' דחיה לגמרי ואין אחריה כלום דאי דדר ומקדש לה במאמר או צביאה לא צביעין גט וכדרי עקיבא דלמרי אין קידושין תופסין בחיביי לאוין והכי מפרש בגמ' דמתני' ר"ע היא: **חלן ועשה זה מאמר.** או נתן גט אחר חליה או צעל אחר חליה אינו כלום דתני בספא אין אחר חליה כלום שאין מאמר וביאה תופסין זה אחר חליה כר' עקיבא. וגט דאחר חליה לא הוי כר'ך למיתני לאשמועינן מאמר ונתן גט לאשמועינן דאין לאחר ביאה כלום וזיקת יבמות וצ"ה גט סגי ליה בלא חליה תנא נמי גט דאחר חליה והכי מפרש בגמ' [גג:]: **או צעל ועשה מאמר.** או נתן גט אחר ביאה או חלן אחר ביאה אין לאחר חליה כלום וזיקת יבמות דגט שנתן אחר ביאה מגרש לה כאשרו גמורה ולא צעיל חליה ואם רצה להחזיר מחזירה וחליה עשה אחר ביאה אינה מועלת כלום דאין זיקת יבמין. ומאמר דאין כלום דלמתי ליהני ליתסורי בקרובותיה הא מיתסר וקאי מחמת חליה אלא אידי דצעי למיתני גט דאחר חליה דקתני או צעל ועשה מאמר ונתן גט לאשמועינן דאין לאחר ביאה כלום וזיקת יבמות וצ"ה גט סגי ליה בלא חליה תנא נמי גט דאחר חליה והכי מפרש בגמ' [גג:]: **או צעל ועשה מאמר.** או נתן גט אחר חליה או חלן אחר חליה אינו כלום וזיקת יבמות דגט שנתן אחר חליה מגרש לה כאשרו גמורה ולא צעיל חליה ואם רצה להחזיר מחזירה וחליה עשה אחר ביאה אינה מועלת כלום דאין זיקת יבמין. ומאמר דאין כלום דלמתי ליהני ליתסורי בקרובותיה אלא אידי דרשא חלן ועשה מאמר דליצטרך לאשמועינן כר' עקיבא דאין קידושין תופסין בחלונתו תנא נמי צעל ועשה מאמר והכי מפרש בגמ' [שס:]: **אין אחר חליה כלום.** ארישא קאי וכדפרישית לעיל. ואלישנא דסיפא דקתני או צעל ועשה מאמר או נתן גט וחלן הוי שייך למיתני אין אחר חליה כלום ובגמרא [שס] קא צעי ליה: **אחת**

מוסיפין לו. והא דלמרי כמורע קטן (דף כח. ושם) בני חיי ומנווי לאו זכותא תליא מילתא אלא במולא תליא מילתא פשיטא דכות גדול מועיל כדלמרי בשבת (דף קט: ושם) אין מול לשראל ומיהו לא שכיח שישתנה המול כדמוכח בתענית (דף כה.) גבי עובדא דר"א בן פדת:

משלחן הוסיפו לו. וקרי ליה תוספת לפי מה שנגזר לפחות ע"י עון והא דלמרי בפ"ק דחגיגה (דף ד: ושם) גבי איתתא מגדלא נשיא כי חזינן לורבא מרבנן דמעבר אמיליה מוסיפין ליה אר"י דניחא אפילו לר"ע דאין זה תוספת כיון שנגזרו לשום אדם: **תדע שהרי נביא עומד.** וא"ת והלא אם לא התפלל חזקיהו על עצמו היה מת והיתה נצוזה בטלה אלא ע"כ אין הנביא מתנבא אלא מה שראוי להיות אם לא היה חוטא א"כ היכי מוכח מכאן דמשלו הוסיפו לו אפי' לא הוסיפו לו משלו ומיה כבר כל שנותיו שנגזרו לו מה שלא נתקיימה הנצוזה לפי שחטא ואילו לא חטא וגשא אשה צנינים הראשונים היה מוליד ור"י דשמת הדורות נגזרו להולד צאטו הזמן וצאטו הפרק שהם נולדים וצני המוספת נגזר לו להוליד מנשה: **שנה רבי משנה שאינה צריכה.** פ"ה דזיל קרי בי רב הוא וקשה דבכמה מקומות שונה התנא מה שצפסוק בפירוש ועוד דגרשה ומתא מותר באחיותה לזינרין למידק לא לא מתא אסירא דלא כתיב דביא ודרשינן לה בפ"ק (דף ט:.) מעליה בחייה כל שצחיה אפילו נגרשה אלא נראה לר"י דיבמתו היא משנה שאין צריכה דכיון דתנא אשמו כ"ש יבמתו (א):

הדרן עלך החולין

רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא חליה אחר חליה וחכמים אומרים איש גט אחר גט י"יש מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליה כלום י"ביד עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליה עשה מאמר וחליה צריכה הימנו גט עשה מאמר ובעל הרי זו כמציורה ה"נתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליה נתן גט ובעל צריכה גט וחליה נתן גט וחלין ואין אחר חליה כלום חלן ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלין אין אחר חליה כלום אחת

נ.

**עין משפט
נר מצוה**

א א מ"י פ"ה מהלכות יבום הלכה ד' טו"ש"ע
א"ה"ע קימן קע ספיק ג:
ב ב מ"י שס טו"ש"ע שס ספיק ו:
ג ג מ"י שס טו"ש"ע שס ספיק י:
ד ד מ"י שס הלכה ד טו"ש"ע שס פט"י ב:
ה ה מ"י שס הלכה ז טו"ש"ע שס ספיק ט
ו ו מ"י שס טו"ש"ע שס ספיק י:
ז ז מ"י שס טו"ש"ע שס ספיק יד:

תוספות ישנים

למך קושא דלגיל דפריך לעיל לר' עקיבא למאי אצטרך היא תועבה וכו' וצ"ע לעיל והשתא וכל לומר דשפיר אצטרך היא תועבה דהא גופא למימר ללא תפסי בה קדושי. דאי לא כתיב בנפשה תועבה היא דתפסי בה קדושי ולא הוי הולד ממור כמו בטוטה דטלוהו ממד קרא נפקי דכתיב להיות וכו' א"כ תפסי בהו קדושי דקרא לליות קאי נמי למחזיר גרושה עם טוטה וכו' [קמ"ל קרא דתועבה] כי' לרש"י: (א) ואפי' דגבי יבמה איכא למידק באחיותה בלא תנא לא כדדייקי' בפ"ב (דף י:.) ר' יוסף לית ליה הוזה דיקא דקפסר אין זיקה אבל בנא דאשמו צריכה שלא מדרוש כל שצחיה לירשא אחיותה כדצ"ה למדשה בפ"ק (דף ט ע"ג) ונשתא לאחרי נמי אצטרך דלא חייבין ליה ממה נמי כיון ששאלת לאחר תמיה נמי. מאחר דלפוק להחזיר גרושתו משעשאת והוה תועבה דשבי באחיותה:

תום' חר מקבאי

יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו ולא ס"ל לרב ההם אוקמתא דאוקמי רבה בר רב הונא בריה דר"י באומר יקדשו ידים לנשיותם. ושמואל מספקא ליה וס"ל אין ממור מיבמה ממור ודאי אבל ספק ממור הוי וביין דק"ל כשמואל יש ממור ספק מיבמה הוא דהתייה הכל מודים בבה על הנייה ועל הסוטה ועל שומרת יבם שאין הולד ממור. (בבדריים) [לצדדין] קתני בריה אינו ממור כלל אפי' בספק בשומרת יבם אינו ממור ודאי אבל ממור ספק הוי. ואסור בממורת ואסור בספק בשומרת יבם או מיבמה דאפי' דס"ל לרב דאין קדושין תופסין מודה הוא דאין הולד ממור ולא פליגי אמתניתא. ושמואל נמי אפי' דמספקא ליה את קדושין תופסין בה אי לא מודה הוא דאין הולד ממור [אמננס] ממאי דאמר הכא דלאבי מספקא בשומרת יבם או כרב או כשמואל לא משמע הכי אלא משמע דהא בהא תליא אם אין קדושין תופסין בה הולד ממור ואם קדושין תופסין בה הולד כשר:

(א) ז"ל וכו' דלמרי לקמן (ט"ז) אין קדושין תופסין ביבמה. (ב) ז"ל אמר לך רב אלא דלמרי כפך תנא דמנה כהנה דמתני' בקדושין (פ"ב).